

BETÆNKNING**Afgivet af Lovudvalget****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser) og udkast til Kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit, formand

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, næstformand

Inatsisartutmedlem Mariane Paviassen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Mala Høy Kúko, Siumut

Inatsisartutmedlem Knud Mathiassen, Inuit Ataqatigiit

1. Forslagets indhold og formål**1.1. Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland**

Forslaget bygger på fire ændringer af den danske retsplejelov, der er blevet gennemført siden 2007¹.

Forslaget har til formål at styrke den forurettedes (d.v.s. offerets) processuelle retsstilling i kriminalsager, samt at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ved at udvide offerets mulighed for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod eller under afsoningen medvirker i offentlige medier. Yderligere indføres der med forslaget en række tiltag, som har til formål at øge beskyttelsen af vidner i kriminalsager.

---

¹ Lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser), lov nr. 412 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven og offererstatningsloven (Underretning ved udgang og løsladelse mv. og udvidelse af fristen for politianmeldelse ved erstatning fra staten til ofre for forbrydelser), lov nr. 709 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner) og lov nr. 629 af 12. juni 2013 (Udvidelse af ordning om underretning af forurettede og styrkelse af rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning). Lov nr. 517 af 6. juni 2007 byggede på Straffeplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

Forslaget indeholder følgende hovedelementer:

- Vejledning og information: Politi og anklagemyndighed vil med forslaget blive forpligtiget til at vejlede den forurettede² om adgang til at få påkendt civile krav under kriminalsagen, og adgang til at søge erstatning gennem Erstatningsnævnet.

Disse pligter påhviler i dag kun politiet.

Vejledningspligten udvides desuden til at omfatte vejledning om den forurettedes retsstilling, herunder pligter og rettigheder som vidne under kriminalsagen, og om adgangen til aktindsigt i kriminalsagen.

Vejledningspligten udvides endelig til at omfatte en orientering om sagens forventede forløb og praktiske gang.

- Underretning og klageadgang: Med forslaget vil den forurettede³ skulle underrettes om afgørelser om afvisning af anmeldelser, påtaleopgivelser og tiltalefrafald. Den forurettede vil endvidere skulle underrettes om tiltalerejsning samt (efter anmodning) om tid og sted for hovedforhandlingen, samt om eventuel anke eller genoptagelse af sagen. Endelig skal retten underrette den forurettede om rettens afgørelse i forhold til civile krav.

Den forurettede har efter de i dag gældende regler kun krav på underretning om afvisning af anmeldelse, om påtaleopgivelse og om tiltalefrafald. Der er dog i Grønlands Politi fast praksis for tilsvarende at underrette den forurettede, når der i en sag rejses tiltale. Der er ligeledes fast praksis for, at politiet underretter forurettede om rettens afgørelse i forhold til civile krav (erstatning).

Det er i forslaget desuden forudsat, at politiet i forbindelse med underretning om tiltalerejsning skal informere den forurettede om den forurettedes ret til efter anmodning at modtage en domsudskrift (i henhold til gældende regler om aktindsigt).

- Beskikkelse af bistandsbisidder: Efter gældende regler beskikker retten en bistandsbisidder for forurettede i sager om vold, tvang, frihedsberøvelse og seksualforbrydelser m.v., med mindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter

---

² Hvis offeret er afdøet ved døden, bliver politiet forpligtiget til at vejlede offerets efterladte nære pårørende om vedkommendes retsstilling.

³ Hvis offeret er afdøet ved døden, er det offerets nære pårørende, som skal underrettes.

eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendig. Bistandsbisidderens opgave er at støtte og vejlede den forurettede. Beskikkelsen sker efter anmodning fra den forurettede, og politiet har pligt til at vejlede den forurettede om muligheden.

Med forslaget udvides bistandsbisidderordningen, således at der også i andre tilfælde, hvor særlige forhold taler herfor, kan beskikkes en bistandsbisidder for forurettede. Det kunne f.eks. være i sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet eller udsat for hærværk eller lignende. Det foreslås endvidere, at der indføres en regel, hvorefter retten, når særlige hensyn til de pårørende taler for det, kan beskikke en bisidder for offerets efterladte nære pårørende, når offeret er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

- Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder: Det foreslås, at forurettede gives ret til at overvære lukkede retsmøder, med mindre dørlukningens formål⁴ taler imod det. Offeret vil dog fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.
- Underretning ved dømtes udgang og løsladelse mv.: Det foreslås, at den forurettede⁵, hvor der er afsagt dom om anstaltsanbringelse for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler, seksualforbrydelser eller anden personfarlig kriminalitet indgår, underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse, hvis offeret har anmodet herom. Dette gælder dog kun i tilfælde, hvor gerningsmanden har været tilbageholdt før dom uden at være løsladt inden dommens fuldbyrdelse. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Det foreslås endvidere, at den forurettede efter anmodning tillige underrettes, hvis gerningsmanden under afsoningen medvirker i interview eller udsendelser, som bringes i Grønland.

- Beskyttelse af vidner ved disses afgivelse af forklaring: Der foreslås en række tiltag med det formål at øge beskyttelsen af vidner, som skal afgive forklaring.

---

⁴ I kriminalsager kan et retsmøde afholdes for lukkede døre (d.v.s. uden at offentligheden har adgang til at overvære retsmødet), når offentlig adgang til retsmødet må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, af efterforskningsmæssige hensyn eller når sigtede er under 18 år. Et retsmøde kan endvidere afholdes for lukkede døre når hensynet til fremmede magter eller hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det, eller hvor offentlig adgang til retsmødet vil udsætte nogen for en unødigt krænkelser.

⁵ Er offeret afgået ved døden, underrettes offerets nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet om det.

For det første foreslås det indført, at politi eller anklagemyndighed skal underrette retten i tilfælde, hvor der er særligt behov for en særlig hensynstagen i forbindelse med et vidnes møde i retten, og at retten bistår vidnet i fornødent omfang.

Behov for særlig hensyntagen vil især kunne gøre sig gældende i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor vidnet (herunder særligt forurettede) må anses som særligt udsat som følge af vidnets alder, helbredsforhold (herunder psykiske), følgerne af den kriminelle handling eller risiko for pression.

Det foreslås endvidere, at retten fremover skal nægte bestemte personer og grupper adgang til et retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring fra et vidne eller en part, og at retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne på forhånd (forud for hovedforhandlingen) kan træffe afgørelse herom.

Muligheden for at nægte bestemte personer og grupper adgang til et retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring, har retten også efter gældende regler. Forslaget indebærer imidlertid, at dette gøres obligatorisk.

Herudover udvider lovforslaget mulighederne for at afgive forklaring som vidne ved anvendelse af fjernkommunikation med billede i tilfælde, hvor særlige hensyn til vidnet taler for det.

Bestemmelserne om udvidet vidnebeskyttelse (obligatorisk udelukkelse af bestemte personer og grupper fra retsmøder og forhåndsafgørelse herom, samt mulighed for afgivelse af vidneforklaring ved hjælp af fjernkommunikation) foreslås indført efter anbefaling fra Rådet for Grønlands Retsvæsen, på baggrund af en generel forråelse af narkotikamiljøet i Grønland.

1.2. Kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Med anordningsudkastet sættes en række ændringer af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) i kraft for Grønland.

Offererstatningsloven giver skadelidte mulighed for efter ansøgning at få erstatning fra staten for personskade (samt skade på beklædning m.v.), som er forvoldt ved overtrædelse af kriminalloven. Staten overtager samtidig den skadelidtes krav på erstatning fra skadevolder. I sidste ende vil det således være skadevolder, som skal betale erstatningen. Ordningen sikrer, at offeret modtager erstatning, uanset om gerningsmanden er i stand til at betale erstatningen.

Anordningsudkastet indeholder følgende hovedelementer:

- Hurtig tilkendelse af krav med en værdi på op til 3.500 kr.

Det foreslås, at krav på op til 3.500 kr. fremover tilkendes, uden at der kræves dokumentation for kravets størrelse, og alene betinget af, at kravet er fremsat rettidigt (d.v.s. senest 2 år efter at lovovertrædelsen blev begået), og at der er tale om erstatning / godtgørelse for personskade (og skade på personlige ejendele, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt), som er forvoldt i Grønland ved en overtrædelse af kriminalloven.

- Udvidelse af fristen for politianmeldelse.

Der foreslås en udvidelse af fristen for, hvornår der skal foretages politianmeldelse for at kunne nedlægge påstand om erstatning, i hvilken forbindelse det fastsættes, at erstatning i øvrigt betinges af, at skadelidte under en eventuel kriminalsag mod gerningsmanden skal nedlægge påstand om erstatning. Det foreslås endvidere, at visse nærmere oplyste sagstyper undtages fra fristen.

I henhold til gældende regler (offererstatningslovens § 10) er det betingelse for tilkendelse af erstatning eller godtgørelse i medfør af offererstatningsloven, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, hvilket efter det danske offererstatningsnævns praksis har været fortolket som et krav om politianmeldelse inden 24 timer.

Med forslaget udvides fristen til 72 timer (3 døgn).

Offererstatningsnævnet vil som hidtil (i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2) kunne se bort fra en fristoverskridelse, hvis forholdene taler herfor (f.eks. hvis skadelidte på grund af alvorlig tilskadekomst har været forhindret i at indgive rettidig politianmeldelse)

- Tydeliggørelse af, at erstatning kan ydes, selv om tiltalte frifindes.

Der foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter erstatning ydes, selv om tiltalte under kriminalsagen frifindes, hvis lovens betingelser i øvrigt er opfyldt.

Der er alene tale om en tydeliggørelse af gældende ret. Det er således ikke efter gældende ret (og heller ikke i offererstatningsnævnets praksis) en betingelse for tilkendelse af offererstatning, at en gerningsmand dømmes. Det fremgår således af

offererstatningslovens § 6, at erstatning ydes, uanset at skadevolder er ukendt eller ikke kan findes, og uanset at en gerningsmand er under 15 år eller utilregnelig. Det skal imidlertid foreligge godtgjort, at der er sket en forbrydelse.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Der var under førstebehandlingen bred tilslutning til forslaget.

Et parti pegede dog på, at grove forbrydelser ofte påfører offeret alvorlige traumer, og at adgang til behandling heraf ofte vil være til væsentligt større hjælp for offeret, end en række af de rettigheder, som det foreliggende forslag omhandler. Det pågældende parti opfordrede på den baggrund udvalget til at se nærmere på, hvorvidt ret til traumebehandling kan indarbejdes i forslaget.

Lovudvalget bemærker hertil, at udvalget anerkender behovet for, at ofre for især personfarlig kriminalitet kan modtage behandling for traumer, som det pågældende overgreb har medført. Udvalget må imidlertid konstatere, at dette er et selvstyre-anliggende, og at det derfor ikke vil være muligt at indarbejde bestemmelser herom i retsplejeloven for Grønland.

3. Udvalgets bemærkninger og indstillinger

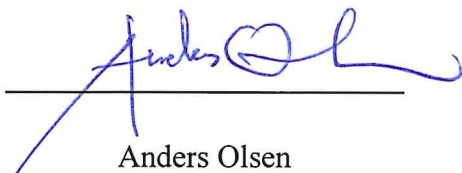
Udvalget finder det positivt, at der med forslaget tages skridt til at styrke ofres retsstilling og kan generelt tilslutte sig forslaget.

Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

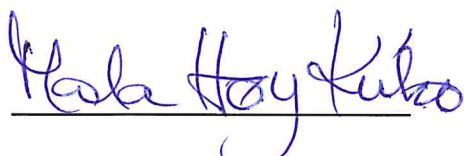
Harald Bianco
Formand
Inuit Ataatigiit

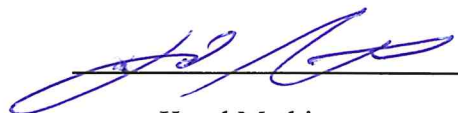
Anders Olsen
Siumut

Mariane Paviassen
Inuit Ataatigiit

Mala Høy Kúko
Siumut

Knud Mathiassen
Inuit Ataatigiit